

Naar Indië

De auteur is telg van een geslacht van KNIL officieren; is zelf voor de oorlog in Nederlands-Indië geboren, heeft daar de oorlog, vier jappenkampen, drie bombardementen, de bersiap overleefd en in Nederlands-Indië het KNIL en KL optreden meegemaakt. Hij is officier Koninklijke Landmacht buiten dienst en nu nog steeds werkzaam als militair historisch schrijver en analist. Hij heeft van begin 1942 tot eind 1949 in Nederlands-Indië gewoond met een onderbreking van 15 maanden wegens recuperatie van de jappenkampen. Jaren onderzoek en vele reizen naar de Indonesische archipel vormen de basis van dit beknopte onderzoek.

Het politieke klimaat rond "Onze Jongens in Indië"

Momenteel is een Meerjaren Onderzoek gaande, waar instituten van naam aan meewerken: het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH), het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie (NIOD, voorheen RIOD) en het Koninklijk Instituut voor Taal, Land en Volkenkunde (KITLV), vroeger Tropeninstituut .

Het onderzoek is gestart op aandringen van enkele wetenschappers van die drie instituten en is gericht op het Nederlandse optreden in Nederlands-Indië in de periode 1945-1950. De Rijksoverheid heeft de subsidie aanvraag goedgekeurd na aanbieding in december 2016 van de voorgenomen opzet van het onderzoek. De VVD verlangde ook een onderzoek naar de Bersiap. Een eerder onderzoeksvoorstel, gedaan in 2012 werd door de regering afgewezen omdat het Kabinet wenste dat ook de Indonesische kant gelijke aandacht zou krijgen. Op basis van de nu onder politieke druk goedgekeurde aanpak van het onderzoek is in februari 2017 door de Kamer een subsidie van 4,1 miljoen euro verstrekt en dat bedrag zal mogelijk verder verhoogd worden. Het onderzoek is gaande en zal naar verwachting pas september 2021 afgerond zijn.

De onderzoekers baseren zich in hun onderzoeksplan op een dissertatie in de Duitse taal van een Nederlands/ Zwitserse geschiedkundige, dr. Remy Limpach en vertaald, verder uitgewerkt en gepubliceerd in het boek: "De Brandende Kampongs van Generaal Spoor"(2016). Daarin stelt de auteur vast, dat bij het Nederlands militaire optreden sprake was van structureel excessief geweld, getolereerd door de hoogste legerleiding. hij heeft geen onderzoek ter plaatse gedaan en zich geheel gebaseerd op door hem geselecteerde archiefstukken.

Het genootschap AURORE, dat de krijgsmacht vertegenwoordiger in de klankbordgroep van het Meerjarenonderzoek steunt, heeft vastgesteld dat het onderzoek van Limpach wetenschapsfraude is en het Meerjarenonderzoek zich kenmerkt door vooringenomenheid en een eenzijdige onderzoeks opzet. Bij het kritisch volgen van dat onderzoek moest AURORE constateren dat het de onderzoekers ontbreekt aan voldoende militaire en juridische kennis.

Langzaam begint het beeld uit te kristalliseren, dat het Meerjarenonderzoek de richting gaat van:

- suggereren, dat Indonesië al een autonome staat was na het uitroepen van de onafhankelijkheid op 17 aug 45
- aanvaarden dat de Javaanse onderhandelaars voor de hele gemeenschap van eilanden spraken met de Nederlandse regering

- afwijzen van het “neo-koloniale streven van ons land” (“Indie verloren, rampspoed geboren”)
- de vrijheidsstrijd te presenteren als een spontane volksopstand op alle eilanden van Nederlands-Indië
- concentratie op wat op Java gebeurde, terwijl de archipel zo groot is als West-Europa, bestaande uit vijf grote eilanden, diverse archipels zoals de Molukken en talloze kleine eilanden
- verdoezelen wat aan Javaanse zijde aan excessief geweld en misdrijven tegen de menselijkheid werd gepleegd
- benadrukken dat ons militaire optreden zich kenmerkte door institutioneel excessief geweld, dat door het bevoegde civiele- en militaire gezag getolereerd werd.

Te verwachten valt dat het eindrapport van dit onderzoek naar alle waarschijnlijkheid weer de aanleiding zal vormen voor het indienen van miljoenenclaims van Indonesische burgers tegen de Nederlandse Staat. Nu al zijn er reserveringen gemaakt maar gelukkig niet ten koste van het Defensie budget.

Tekenend voor het politieke klimaat van nu is de groeiende opvatting, dat het uitroepen van de soevereiniteit van Indonesië op 17 augustus 1945, het begin markeert van de Indonesië als soevereine staat. In zijn toespraak op 10 maart 2020 heeft onze Koning echter alleen het Indonesische volk gelukgewenst met de viering van die uitroeping.

Om in Nederland bij brede lagen van de bevolking de geesten rijp te maken voor het vernietigende eindoordeel van het MJO zijn aanzienlijke fondsen uit het door de overheid beschikbaar gestelde onderzoeksbudget besteed aan informatie via radio en TV. Er is steun verleend aan een door David van Reybrouck geschreven boek "Revolusie" over de vrijheidsstrijd in onze voormalige kolonie. Dat boek is al net zo rabiaat anti-koloniaal als een eerder door hem geschreven boek over de dekolonisatie van Belgisch Kongo, getiteld "Congo" dat hem in dat land vele vijanden heeft opgeleverd.

Ook heeft het MJO steun verleend aan een "documentaire film" over de dekolonisatie, getiteld: "De Oost" dat in drie delen op de televisie wordt uitgezonden. Daar aan zou een opleidingspakket voor de scholen worden gekoppeld maar dat is nog niet gerealiseerd. Aan het Indonesische - lees Javaanse - optreden tegen de Nederlandse troepen is ook op dit moment nog nauwelijks tijd of geld besteed.

Inmiddels is in het voetspoor van de "Black Lives Matter" (BLM) beweging een sterke tendens groeiend, alles te verwerpen wat met kolonialisme te maken heeft. Antiracisme en antikolonialisme gaan meer en meer hand in hand. In de media wordt nu ook al het geluid gehoord: "we hebben ons land in vier dagen verloren aan de Duitsers maar hebben er vier jaar voor over gehad om onze kolonie te behouden".

Als zo het politieke klimaat verder verhard, dan is niet uitgesloten, dat onderzoekers uiteindelijk tot de slotsom komen, dat het gehele Nederlandse optreden een aanval was op een soeverein volk en derhalve een agressie was in volkenrechtelijke zin. Als gevolg zijn alle 140.000 militairen die wij naar de archipel stuurden, oorlogsmisdadigers. En wij ontvangers van die bittere erfenis.

Ook als de uitkomsten van het Meerjarenonderzoek en de gewijzigde politieke opvattingen niet zo ongunstig uitvallen, dan toch wordt de nagedachtenis aan de offers die "Onze Jongens in Indië" brachten, besmeurd; de militaire dodenherdenkingen komen in een ander daglicht te staan, militaire eenheden zijn "besmet", benamingen van militaire installaties en straten zullen moeten wijzigen, militaire symbolen worden afgeschaft.

Militaire musea kunnen faciliteiten en steun van de overheid verliezen, daardoor worden gereduceerd of verdwijnen. Dan moeten misschien ook de namen van onze in Indië gesneuvelde strijdmakkers van de monumenten worden gebeiteld!

HET IS AAN ONS ZELF, VOORAL DE LANDMACHT MILITAIRES EN –EENHEDEN MAAR EVENZEER AAN HET KORPS MARINIERS, OM ONS TE WAPENEN TEGEN DEZE TE VERWACHTEN AANVALLEN VAN ALLE KANTEN OP ONZE MILITAIRE GESCHIEDENIS EN ONS OPTREDEN IN VOORMALIG NEDERLANDS-INDIË. ONS WAPEN IS KENNIS VAN DE ACHTERGRONDEN EN DE HISTORISCHE FEITEN.

Dit korte onderzoek is gedaan om ons wapen van kennis de munitie te geven, zodat wij niet machteloos zullen staan tegen de indoctrinerende informatievloed in de media door de leiding van het Meerjarenonderzoek. Wat hier onder staat geschreven is algemeen bekend in de gemeenschap van Indische Nederlanders maar niet bij onze hedendaagse strijdkrachten. Na personeelsreducties en reorganisaties is veel kennis en "geheugen" verloren gegaan en de Corona pandemie heeft onze gemeenschap maanden lamgelegd. Daarbij: wie kent nog de namen en ligging van de belangrijkste eilanden van de Archipel? Die topografische- en geschiedenis kennis wordt niet meer in het onderwijs bijgebracht.

Teveel wordt bij Nederlandse onderzoeken en in de media vooral gekeken naar Java. En het denken en onderzoeken begint dan ook nog bij 17 augustus 1945. Maar de ontwikkeling van de situatie begon al in veel vroegere tijden en het veld van studie is veel breder dan Java.

Onze landmacht regimenten en de mariniers moeten zich bewust worden dat wij naar Indië gingen "voor herstel van orde en rust" maar te maken kregen met een georganiseerde strijd van Javaanse jongeren en militairen onder leiding van Soekarno c.s. om "de kolonie van Nederland over te nemen" en in een totale oorlog de andere eilanden te overheersen.

Volg mij in deze archipel-brede en historische beschouwing.

Van handelspost naar VOC kolonie

Om bij het begin te starten: wat nu als Indonesië bekend is, was aanvankelijk in het geheel geen Nederlandse kolonie. Onze VOC exploiteerde een groeiend aantal handelskantoren overal in ZO Azië, van Decima in Japan tot Melaka op de zuidpunt Malakka (nu Malaysia), op Ceylon (nu Sri Lanka) en op diverse Indische eilanden.

Waar zij van lokale vorsten een handelskantoor mochten vestigen, werd dat doorgaans beveiligd door een fort. Er werd een concurrentie strijd met de Portugezen gevoerd om de handels hegemonie, vooral in de winstgevende specerijen. De VOC had in navolging van de Portugezen een eigen gewapende handelsvloot en eigen militie om de belangen veilig te stellen en vormde zo: een "staat in een staat". Zij ontworstelde uiteindelijk de hegemonie over de specerijenhandel van Portugal, dat slechts Oost-Timor overhield. Er was nog altijd geen sprake van een kolonie. Peper was "peperduur" en de andere specerijen werden voor veel geld verhandeld.

Java werd al snel het harteiland van "de Compeunie"(VOC), omdat het al het nodige daarvoor had: vlak land voor sawah's, berghellingen voor koffie en thee, een gezegend land met vruchtbare grond door de regelmatige vulkaanuitbarstingen, droge, vochtige, warme en koele zones. Batavia met het hoger gelegen koelere Buitenzorg (nu Bogor) bleek de meest geschikte locatie voor een bestuurscentrum. De bevolking van Javanen bleek volgzaam en onder goede leiding hard werkend.

Javaanse vorstenhuizen bevochten elkaar al eeuwen om heerschappij over grond, bezittingen, controle over het volk en wie de economie goed leidde en de bevolking niet teveel uitbuitte, werd het rijkste. Datzelfde gebeurde bijna overal in de archipel. Van die onenigheden maakte de VOC - en voordien al Portugal - overal gebruik, tot haar gewin en zo kreeg de VOC controle over de archipel. Holland profiteerde van de opbrengsten en zo ontstond hier mede de Gouden Eeuw. Duidelijk was al snel: wie Java controleert, beheerst de archipel.

De volkeren van de eilanden hadden al die eeuwen de tijd om een eigen cultuur, taal en economie te ontwikkelen. Door de generaties heen werden ook de etnische verschillen tussen de eilanden groter dan die tussen Noord- en Zuid-Europeanen. Op Java en Sumatra was de bevolking Maleisisch van bouw en uiterlijk, op de Molukken en de eilandengroepen tot aan Nieuw-Guinea hadden de mensen het melanesische kroezige haar. En er waren vele mengvormen, maar wie in de archipel woonde kon aan het uiterlijk snel zien waar iemand vandaan kwam.

De economische omstandigheden leidden tot heel verschillende ontwikkelingen van de vele eilanden. Er waren bijvoorbeeld eilandbewoners gespecialiseerd in handel, visserij, landbouw; er waren zeevaarders en krijgers.

Versillen in de ontwikkeling waren ook groot: Nieuw-Guinea leefde nog in het stenen tijdperk, andere eilanden kenden al grote gebouwen en op Java en Bali waren ook paleizen voor de vorstenhuizen.

Op grotere eilanden konden zich meerdere culturen naast elkaar ontwikkelen, zoals in West-Java een moslim cultuur kwam en in Oost-Java een hindoe cultuur.

Er was alle eeuwen lang veel handel en uitwisseling tussen de talloze eilanden en zo ontwikkelde zich het taalkundig eenvoudige "passar maleis" wat ook door Nederlanders die daar zaken wilden doen, snel werd aangeleerd en benut.

De VOC en later de Nederlandse overheid maakte gebruik van die verschillende volksaarden en specialismen, zodat er mensen waren voor de vervulling van elke koloniale behoefte. Zo bleken Molukkers uitstekende en loyale militairen, waar van de andere volkeren maar enkelingen voor geschikt waren. De Chinezen waren succesvol in handel, geldzaken en tropische cultures.

Niet lang een kolonie

Bij het verval van de VOC bleef de Nederlandse overheid, gewend aan de binnenkomende rijkdommen uit "De Oost", niets anders over dan om de overzeese bezittingen en organisatie elementen van de VOC over te nemen en daarmee ook hun militie. De volgzaamheid van de Javanen, benut door hun vorsten en de VOC werd nu door ons land benut. In het West-Indische Suriname werden, na de afschaffing van de slavernij, "Hindoestaanse en Javaanse" contractarbeiders overgebracht, wat de volksaard van de Javanen eveneens bevestigt.

In Oost-Indië duurde de tijd van overvloed en hoge opbrengsten (vandaar de term "suikeroompje") niet erg lang, want begin twintigste eeuw werd al het punt bereikt van het einde van "Het Batig Slot". De kolonie werd verlieslatend, ook omdat steeds meer geld ging zitten in de "organisatie en management" van een archipel met een steeds uitdijende bevolking.

Geen opdringen van taal, cultuur, geloof

Wij waren geen land om kolonies te bezitten. Dat streven hebben wij niet zo gehad en zeker niet in de mate als de andere bekende koloniserende landen met voorop Engeland, Spanje en Portugal. Wij waren handelaren, geen bestuurders en - vergeet niet - wij waren toen zelf nog maar een jonge natie. We hadden de tijd van "de Zeven Verenigde Provinciën" nog niet zo lang achter de rug en hadden bepaald geen krachtig nationaal gevoel of gemeenschappelijke

identiteit ontwikkeld. Wij waren een "land van kooplieden en dominees", niet van regenten: wij hadden we slechte herinneringen aan de Spaanse en Franse overheersing van ons land. Engeland, Spanje en Portugal legden hun kolonies met geweld hun taal op - die in de voormalige kolonies nog wordt gesproken - en brachten er veel elementen van hun cultuur en - zeker Spanje en Portugal - hun Rooms-Katholieke geloof. Nog altijd zijn hun vroegere kolonies doordrenkt met die opgedrongen taal, religie en cultuur. Juist daarom is Oost-Timor Portugees gebleven.

Wij zijn een land dat geen cultuur of taal oplegt maar juist absorbeert: zeker na terugkeer van de Indie-gangers in de jaren vijftig raakte onze taal doordrenkt met maleise woorden en termen en kreeg de nassi maaltijd vaste plaats in ons menu.

Wij hebben Indië nooit onze cultuur opgelegd, noch onze taal opgedrongen. In de praktijk bestuurden wij Nederlands-Indië met minimale organisatie en mankracht, dus daarvoor zouden we gewoon met te weinigen zijn. De voertaal tussen de eilanden was en bleef "passar maleis" dat wij ook snel leerden te gebruiken. Zolang de vorsten maar de heerschappij van de VOC en later onze regering erkenden, werden ze met rust gelaten. Ook kregen ze een jaargeld om knevelarij van de onderdanen te voorkomen. Zo bleven de culturen in de eilanden zich verder in hun eigen richting ontwikkelen. Wij grepen alleen in bij te erge knevelarijen en uitbuiting van de gemeenschap door hun lokale heersers. Nederlands-Indië is dus nooit een eenheidsstaat geweest omdat vele regentschappen onder hun lokale vorsten een zekere autonomie hadden.

Hollands met een Indisch sausje

De Nederlands-Indische cultuur was eigenlijk een assimilatie van Indische woon- en leef elementen in onze brave huiselijke Hollandse cultuur. Er was geen massale volksverhuizing naar de kolonies: veeleer was men daar vooral tijdens het werkende leven: men volgde opleiding en studies in Holland en keerde na de arbeidzame fase met voldoende spaargeld terug om in ons land van de oude dag te genieten.

Het klimaat noodzaakte tot aangepaste kleding, we aten gerechten, toebereid met lokale ingrediënten, ook al omdat er nauwelijks voedingsbestanddelen uit het verre Holland kwamen. De huizen werden gebouwd en ingericht naar de noodzaak van klimaat en aanwezige grondstoffen. Wie het kon veroorloven nam personeel in dienst. Zelfs soldaten hadden vaak een baboe die voor hen kookte omdat zij daar geen tijd voor hadden en als het kon ook een baboe voor de was en de Hollandse families hadden vaak voor de kleintjes een kindermeisje.

Wij zorgden doorgaans goed voor ons personeel en hun familie. De ongetrouwde oud geworden baboe mocht met de familie die ze had gediend, mee terug naar Holland, waar ze tot haar einde bij de familie bleef.

Den Haag was de favoriete stad voor landgenoten die in "de Oost" hadden gewerkt. Er ontstond een echte Indische buurt, die de sfeer van vroeger cultiveerde en waarvan alleen nog wat restjes zijn overgebleven.

Het Nederlands-Indische was geen diepgewortelde cultuur: het was aanpassen aan de omstandigheden en meenemen van elementen van de lokale cultuur, zoals gamelan muziek, oosterse dansen, wajang schimmenspel. De Tweede Wereldoorlog was genoeg om die hele subcultuur te vernietigen. Daar deden ook de jappen hun best voor in het kader van "Azië voor de Aziaten". Zij roofden in de bezettingsjaren wat ze maar konden gebruiken van de Nederlanders en veel wat waardevol was, werd naar Japan afgevoerd. Volkomen berooid kwamen de Hollanders en Indische Nederlanders in ons land dat niet openstond voor deze repatrianten en zeker niet voor wat ze aan cultuur meebrachten.

Deelname in bestuur, organisatie en ondernemingen

Onze kolonie groeide in de eeuwen gestadig door de welvaart, die stoelde op ons gelaagde bestuur en uitstekende beheer. Begin twintigste eeuw telde het wat minder dan 150 miljoen inwoners, die werden bestuurd door iets minder dan 150 duizend Hollanders. Er waren steeds meer mede bestuurders, mede managers op vele niveaus nodig.

Begin diezelfde 20ste eeuw werd dan ook gewerkt aan de opbouw van nationale kaders om mee te helpen het land te besturen. Militaire opleidingen en KMA werden opengesteld voor loyale eilandbewoners. Ook konden velen overal in de archipel, maar vooral op Java, opleidingen volgen en de meest getalenteerde konden in ons land verdere studies volgen. Toen Juliana prinses was, waren er vorstenhuizen met wie ons Koninklijk Huis goede banden kreeg en van wie de telgen in ons land studeerden. Met de Sultan van Djokja is die band er altijd gebleven en bestaat ook nu nog. Ook diverse leden van zijn revolutionaire regering hadden in ons land gestudeerd en hebben van die goede opleidingen geprofiteerd om de nieuwe republiek te leiden.

Op alle management niveaus en alle gebieden van tropische landbouw werden talentvolle bewoners van de eilanden, vaak van gemengd bloed, opgeleid: opzichters op de plantages, "mandoers" waren vooral geschoolde inheemsen. Er waren derhalve tot aan de vooravond van de oorlog op alle eilanden voldoende kaders gevormd, om na de oorlog het besturen van de eilanden van ons over te nemen. Daarom kon onze regering in ballingschap in Londen tijdens de Tweede Wereldoorlog besluiten na de oorlog Nederlands-Indië tot zelfstandigheid te brengen als federatie van autonome eilanden.

Nu over registratie van de bevolkingsgroepen

In principe waren huwelijken met "inheemsen" niet mogelijk. Hollanders die het "niet maakten" in de tropen, "zakten af naar de kampong" - zoals dat destijds werd gezien - waar ze met een njaj, een lokale vrouw bleven wonen en kinderen kregen. Ook veel kinderen van gemengd bloed ontstonden uit tijdelijke relaties tussen Hollanders en inheemsen. Bij het KNIL werd het een verplichting voor de militair, indien hij bij overplaatsing in de vorige standplaats een kind had verwekt bij zijn baboe, dat de moeder een brief kreeg: "surat" (letterlijk: brief) waarmee ze elke maand bij de plaatselijke korps administrateur een vast maandbedrag kreeg voor de opvoeding van het kind, tot 12, 14 jaar. Voor elk kind dus een surat en dat aantal kon duchtig oplopen.

De mensen die vanuit andere Europese landen naar "de Oost" gingen om een nieuw leven op te bouwen, assimileerden zich vooral met de Hollandse gemeenschappen maar ook bij hen kwamen veel voor met gemengd bloed. De groeiende Nederlands-Indische generatie kreeg steeds meer kansen en kon in de archipel carrière maken. Voor de "indo's" was het de kunst het "glazen plafond" naar het Nederlanderschap te doorbreken.

Bij de registratie van inwoners door zorg van het Binnenlands Bestuur, werd tot de oorlog onderscheid gemaakt in groepen:

- "Nederlanders": vaak met Indische familienamen: die keerden met pensioen meestal terug naar Holland

- "Europeanen": emigranten op zoek naar nieuwe kansen in hun leven, die zich voorgoed vestigden

- "Vreemde Oosterlingen": niet tot de autochtone volkeren behorende groepen immigranten: meest chinezen, maar ook arabieren, jappers en wat minderheden

Er was geen registratie van de groep aangeduid met "Inheemsen": huwelijken, geboorten en overlijden werden dus niet vastgelegd en evenmin werden er in de archipel volkstellingen gehouden

"Azië voor de Aziaten" maar Japan ging voor alles!

Toen kwam de Tweede Wereldoorlog. Japan dat kampte met overbevolking had al emigratie naar landen van Zuid-Amerika aangemoedigd (zo was een president van Peru, Fujimori, van Japanse afkomst) en daarvoor waren emigrantenschepen gebouwd. Japan had behoefte aan meer land, "Lebensraum" wat voor een deel de invasies in Korea, Mantsjoerije en China verklaart en had een immense behoefte aan grondstoffen: aardolie bovenal maar ook tin, rubber en rijst en dat was rijkelijk voorhanden in Zuid-Oost Azië en zeker in Nederlands Indië.

Toen de Amerikaanse invloed in de Filipijnen was uitgeschakeld en de Britse militaire invloed in Malakka (vooral Singapore), werd Nederlands-Indië eiland na eiland veroverd. En zoals Java het hartland was voor de koloniale defensie, zo was het na de verovering van de archipel ook voor Japan het hartland van hun wingewest.

De bezetting van Ambon vormde een deel van de ring ter beveiliging van het hartland Java tegen geallieerde acties, ondermeer van Australië komend: dat vormde een deel van de Japanse defensieve strategie van 1943 af.

Japanse rapporten over de staat van de kolonie zoals zij die aantreffen vermelden dat er een voor die tijd behoorlijke welvaart was en alles getuigde van een goed bestuur.

Op Java kreeg de Japanse bezetter belangrijke steun van Soekarno, Hatta en andere politieke agitators, van wie enkelen voor de oorlog rond 1927 bij de Boven-Digoel in Nederlands Nieuw-Guinea vastzaten, waar een strafkamp was voor communisten en nationalist. Zij werden in 1942 door de Japanners vrijgelaten en betoonden zich perfecte collaborateurs. Zij steunden de Japanse slogan: "Azië voor de Aziaten" en droegen dit uit. Soekarno werkte mee aan de propaganda in vele publieke toespraken en wervende bioscoop filmpjes. De inhoud was voor een goed deel gericht op de werving van arbeidsvrijwilligers, die voor geld en goede verzorging wilden werken voor de Japanse oorlogsmachine.

Deze "romusha's", vooral Javanen, werden met de Japanse emigrantenschepen (in de oorlog beter bekend geworden als de "helleschepen") overal heen gebracht en oa. bij de bouw van de Sumatraanse Pakan Baroe spoorlijn en de Birma spoorlijn tewerkgesteld, onder miserabele condities en zonder inkomen. Zij kwamen als losse groepen individuen die zich niet aaneensloten en omdat zij niet homogeen en hecht waren georganiseerd zoals de krijgsgevangenen die er daar slavenarbeid verrichtten. Deze romusha's stierven als ratten. De militairen hadden zelfs met hen te doen en stonden ze, waar mogelijk, bij. Soekarno c.s. handelden op die manier in strijd met het toepasselijke oorlogsrecht.

Japanners bewapenden en trainden de Javanen

Op Java zelf, vooral toen het getij van de oorlog in 1943 begon te keren, steunden de Japanners de oprichting, werving en organisatie van diverse groepen jongeren, die zich tegen de geallieerden zouden kunnen keren. De bezetters maakten ook gebruik van "heiho's" (de Duitse tegenhanger was "Hilfswillige", kortweg "hiwi"). Er zijn tal van propaganda films waar men die groepen ziet marcheren in strakke pelotons. Veel georganiseerde jongeren, betiteld als "pemoeda's" werden ook militair gevormd en kregen eind van de oorlog wapens van de Japanse troepen.

Het Japanse oogmerk in hun defensieve strategie na 1944 was dat de inzet van de pemoeda's de geallieerden, die eerst het "hartland" Java zouden moeten veroveren, in hun opmars zou vertragen voordat de geallieerden verder konden oprukken naar de Japanse eilanden. Dat zou het Japanse ultieme defensief meer tijd geven om voor te bereiden.

Omdat er geen geallieerde troepen waren die na de capitulatie op 15 augustus 1945 de overgave en ontwapening van Japanse eenheden konden regelen, verdwenen veel wapens naar de revolutie en ook veel Japanse militairen hielpen de pemoeda's ook tijdens de bersiap in het

gebruik ervan. Vele Japanse militairen deserterden en sloten zich aan bij de pemoeda's. Deze militairen waren vaak in de steek gelaten door de hogere kaders die tijdig naar Japan teruggegaan waren met achterlating van veel soldaten en onderofficieren.

De bersiap al tijdens de oorlog voorbereid op Java

Soekarno c.s. zorgden voor de leiding aan de jongeren, hun politieke en morele vorming. De revolutionairen realiseerden zich, dat Java als eiland alleen, met weinig natuurlijke hulpbronnen het altijd moeilijk zou hebben: door de eeuwen heen werd het land regelmatig geteisterd door hongersnoden en overbevolking.

Wilde de jonge republiek een succes worden, dan moest de leiding van de Javaanse revolutie de kolonie van de Hollanders overnemen, werd de grondgedachte achter hun beleid.

Een organisatie om dat te bereiken werd met grote inzet vorm gegeven, want men moest het ook opnemen tegen de lokale bestuurders op de andere eilanden die niet de Hollanders wilden ruilen voor een andere koloniale macht en zeker niet Java.

De organisatie en economie van de zojuist uitgeroepen republiek is in vakliteratuur, o.a. door dr. B. Bouman beschreven. Een oorlogseconomie was het, die werd gefinancierd uit de opiumhandel. Daarbij moesten de zelfbenoemde leiders van de revolutie het hoofd bieden aan Javaanse concurrerende groeperingen en hun ambitieuze leiders.

Java kon nooit "selfsupporting" worden, bij gebrek aan grondstoffen: dat is wel duidelijk door het gegeven dat de leiders van de revolutie de opiumhandel nodig hadden. Benutting van de grondstoffen en middelen van de andere eilanden was daarom een noodzaak om te overleven. Maar het was naar de buitenwereld - in feite het buitenland - nodig om deze strijd te propageren als een vrijheidsstrijd van allen tezamen tegen de Nederlanders.

Zo werd in deze verwarrende periode voor die beeldvorming gestreden tegen de "kolonialen" maar tegelijk werd ook hardhandig opgetreden tegen dissidente elementen in eigen volk. Het mes sneed aan twee kanten voor Soekarno c.s.: vele duizenden doden, soms met dorpen tegelijk vermoord omdat zij zich niet wilden schikken, werden door de leiding van de Republiek op het conto van de Hollandse troepen geschreven en dat werd door hun propaganda dienst uitgedragen.

Wie de geschiedenis van de archipel kent, weet, dat er op diverse eilanden zich spontaan benden vormden, zodra het Hollandse bestuur tekenen van zwakte vertoonde. Dat kwam het sterkst voor op Sumatra en Java. Het KNIL was juist georganiseerd en opgeleid om aan die telkens opstekende bendevoering een einde te maken. Bendevoering was tot aan de oorlog met Japan een vast element van de cultuur van wat toen heette "Atjeh en Onderhoorigheden".

Pemoeda's infiltreren in de eilanden

Nog voor de Japanse capitulatie begonnen de infiltraties van gewapende en geïndoctrineerde groepen naar de eilanden. O.a. Zuid-Sumatra, Zuid-West Celebes, diverse Molukse eilanden, Bali, Lombok, Madoera.

Zo kon het zijn dat enkele dagen na de Japanse capitulatie van 15 augustus 1945 de bersiap kon worden opgestart. Zo kon de Javaanse propaganda dienst, opgezet en gevormd door de Japanners tijdens hun jarenlange bezetting, het beeld uitdragen, "dat op alle eilanden een spontane volksopstand was uitgebarsten".

In de bersiap werd door de pemoeda's gebruik gemaakt van de algemene anarchie, door wegvallen van het Japans gezag en terughoudend optreden van de geallieerde troepen van het Britse Gemenebest.

Nederlands-Indië viel in die tijd onder het South East Asia Command (SEAC) gezagsgebied van admiraal Lord Mountbatten, de Britse opperbevelhebber. Vooral Australische en Brits-Indische troepen werden ingezet voor beveiligingstaken.

De anarchie werd door de Javaanse revolutionaire leiding niet bestreden maar benut om het eigen doel te bereiken en daarom juist mede door infiltranten verder opgestookt. Ook lokale misdadigers maakten gebruik van de wanorde en vooral de Chinezen die tenminste nog geld bezaten, optraden als geldschietter of een winkel of bedrijf hadden, werden beroofd en vermoord. Ook op Java begingen Javanen deze wandaden tegen de Chinezen, ook deel van hun eigen volk maar wel economisch het meest succesvol. Tijdens de Politie Acties gingen deze gruwelijkheden door. Daar wordt verder in deze tekst nog op teruggekomen.

De Koninklijke Marine heeft er alles aan gedaan om de infiltraties tegen te gaan, maar met de veelheid van bootjes die optraden bij duisternis en vaak over korte zee routes, was het onmogelijk de stroom in te dammen.

Overal, op Java en de andere eilanden stond het bereiken van de politieke macht bovenaan de agenda. De Sultan van Djokja had al in een vroeg stadium de jonge republiek gesteund en hij mocht in zijn paleis blijven. Ook andere vorstenhuizen, zoals op Madoera, Celebes, Ambon en elders, onderwierpen zich aan het Republikeinse gezag: het was dat of de dood.

Naar een federatie van eiland/deelstaten

De Nederlandse regering in ballingschap had niet het oogmerk om "de kolonie terug te winnen". Men richtte zich al snel op een toekomstige federatie van eilanden en de "7 december toespraak" van Koningin Wilhelmina in 1942 was daar ook een uitdrukking van. Zij sprak al uit dat de volken recht hebben op zelfbeschikking en ze noemde een rondetafel conferentie als weg om die volken dat te geven.

Toen al zag onze regering in London in dat herstel van de vooroorlogse kolonie uitgesloten was. Wij hadden nauwelijks de middelen om ons eigen door de oorlog geteisterde land weer in te richten na vier jaren Duitse bezetting. De hele koloniale structuur, met het Binnenlands Bestuur, de regentschappen, en vele organisaties zou niet meer op te bouwen zijn, nu de hele Nederlandse leiding in kampen was verdwenen en de structuren tijdens de Japanse bezetting vernietigd.

Op economisch gebied hadden grote bedrijven als Shell, Billiton, Vredestein, Deli en vele andere al de productie van de belangrijkste grondstoffen en eindproducten in handen. Deze bedrijven die zich al lang internationaal ontwikkelden, zouden ook onder ander bewind hun zaken, die werkgelegenheid boden voor vele duizenden, zeker kunnen voortzetten.

N.I.C.A.

Nederlands-Indië viel onder het operatie- en gezagsgebied van de Britten, onder het commando van admiraal lord Mountbatten. Na de Japanse overgave en nog voor de komst van Nederlandse troepen werd ook de NICA opgericht (Netherlands Indies Civil Administration) en werd ingezet om met de Britse autoriteiten die tijdelijk het gezag voerden, orde te scheppen in de administratieve chaos die restte van het vroegere Binnenlands Bestuur. Tenslotte waren veel Hollanders en Indo's weggevoerd uit hun huizen naar kampen ver weg en deze "displaced persons" moesten naar een veilige behuizing worden geleid. De hereniging van de families, waarbij vrouwen, jongens en mannen en krijgsgevangenen over verschillende kampen waren verspreid, was een taak van het Internationale Rode Kruis dat daarvoor een kantoor had in Batavia (nu Djakarta) op Java.

Niet de Britten maar de Nederlanders moeten orde en rust herstellen

Nederland formeerde snel na de bevrijding in mei 1945 troepeneenheden die vooral in Engeland werden opgeleid en vaak van Britse bewapening voorzien. Ook nam onze landmacht Britse organisatie elementen over. In de beginfase werden veel oorlogsvrijwilligers

geworven: jongelui, die tijdens de Duitse bezetting zich niet konden ontplooiën, opleidingen niet hadden afgemaakt, zich tekort voelden gedaan door de bezetter, tekenden voor drie jaar als OVW-er, om in Nederlands Indië "orde en rust te herstellen". Daarvoor was ook een actieve wervingscampagne opgezet.

De kort opgeleide en licht uitgeruste militairen werden met troepentransportschepen naar de Oost gebracht maar kregen van de Britten geen toestemming te landen op Java, etc.

Wekenlang bleven ze in tijdelijke legeringen, vooral op Malakka. Soms moesten ze aan boord van troepentransportschepen lang wachten op toestemming te debarkeren.

Het KNIL werd meteen na de Japanse capitulatie opnieuw geformeerd uit de uitgemergelde, zieke en lichamelijk verwaarloosde militairen afkomstig van de vele honderden Japanse krijgsgevangenkampen. Daarvoor was een grote kazerne in Kuala Lumpur op Malakka door de Britten beschikbaar gesteld. Maar ook het KNIL mocht aanvankelijk niet terug naar het vertrouwde en geliefde Indië en moest wachten op toestemming van de Britten.

Al die tijd had de revolutionaire leiding op Java de vrije hand om met hun gewapende groeperingen, hun pemoeda's, het streven naar heerschappij over de kolonie voort te zetten. Zij vormden een belangrijke bijdrage aan de anarchie die in deze "bestuursloze" periode ontstond.

Bersiap (betekent zoiets als "weest paraat") overspoelde meteen na de Japanse capitulatie de Nederlands-Indische archipel in een golf van gewelddadigheden en vele van die gewelddadigheden troffen mensen, die al door de oorlog en de Japanse bezetting zwaar waren beproefd. Wie het voorgaande heeft gelezen, beseft, dat de situatie totaal ander was dan recente publicaties van de zijde of gesteund door het Meerjaren Onderzoek wordt gepresenteerd. Maar wie deze kennis niet heeft, is geneigd mee te gaan in de golf van uitingen in de media, dat "Onze jongens in Indië ten onrechte zich keerden tegen wat wordt gepresenteerd als een "anti-koloniale strijd" ". In dit onderzoek wordt verder aangegeven, dat van "een spontane volksoptstand in de hele kolonie" nooit sprake is geweest. Bersiap was deel van de Javaanse strijd om de gehele macht over de kolonie en werd vanuit Java door Soekarno c.s. gepland, georganiseerd en centraal geleid.

Racisme?

Als we het optreden van de leiders van de jonge zelfverkondigde republiek zouden toetsen aan hedendaagse normen, is het interessant te zien wat in Artikel 21 van het Handvest van de grondrechten in de Europese Unie staat: "Iedere discriminatie, met name op grond van geslacht, etnische of sociale afkomst, genetische kenmerken, taal, godsdienst of overtuiging, politieke of andere denkbeelden, het behoren tot een nationale minderheid, vermogen, geboorte, een handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid is verboden"

Het optreden van de bendes in de bersiap periode, van welke misdaden tegen de menselijkheid het internet vol staat, valt geheel binnen de definitie van het begrip racisme, zoals ook door het Meerjaren Onderzoek zou kunnen worden gehanteerd.

De claim van Remy Limpach in een interview begin juni 2020 in het NRC, dat "racisme in de dna zit van de KNIL officieren" geeft de vooringenomenheid aan van de onderzoeker die blijk geeft niets te hebben begrepen van de selectie, opleiding, de voorbereiding en het leiderschap door die officieren.

De speciaal voor een loopbaan in Nederlands-Indië opgeleide officieren leerden al op de KMA de Maleise taal en over de vele culturen en gebruiken. Alvorens ingezet te worden in een van de buitenposten, kregen ze nog een aanvullende op hun plaatsing gericht vorming in de Infanterieschool in Magelang. Op sommige buitenposten was de luitenant, pelotonscommandant van een buitenpost vaak ook lid van de "dorpsrechtbank" die in lokale

conflicten en ruzies uitspraak deed overeenkomstig de lokale adat (cultuur). Op die neventaak werden ze ook voorbereid.

De officieren maakten een eenheid van militairen van verschillende achtergrond - en zeker niet alleen Moluks - tot een krachtige alles overkoepelende broederschap: mannen die onder alle omstandigheden op elkaar konden vertrouwen. De officier ging als commandant van zijn eenheid trouwens voor in de strijd. Op dat gebied minder succesvolle officieren waren gedoemd tot bureau- en staftaken. Deze verregaande onkunde of onwetendheid van Limpach heeft zeker geleid tot zijn vooringenomenheid en stelt het wetenschappelijk gezag van zijn studie ter discussie en daarmee een van de grondslagen van het Meerjaren Onderzoek.

Genocide?

De burger gevangenen op de eilanden van Indië, al net zo ziek en uitgemergeld als de militairen, moesten aanvankelijk in hun kampen blijven. De Japanse troepen die hun bewakers en slavendrijvers waren, werden nu hun beschermers. Krachtens "The Instrument of Surrender" zoals door Japanners en geallieerden getekend, moesten de Japanners deze taakwisseling accepteren en dat deden ze in het algemeen loyaal. Anders hadden zij overigens volgens de Japanse Bushido (krijgseer) "seppuku" moeten plegen: rituele zelfmoord vanwege de vernedering van verlies en overgave. Zij voerden hun beveiligingstaak op de meeste plaatsen met verve uit en voor de Jappen had iedereen respect. Toch merkten de voormalige gevangenen, nu tijdelijk geïnterneerd in hun jappenkamp, meteen dat de bersiap gaande was, door aanvallen op Nederlanders in de kampen en ook daarna in de door Britse troepen bewaakte compounds (goed te beveiligen wijken) in de steden. Er werden overal in de archipel bij terreur aanslagen mannen, vrouwen, kinderen vermoord, die de gruwelen van de oorlog met Japan net hadden overleefd.

Op Java zijn gruwelijke massamoorden gepleegd door fanatieke geïndoctrineerde terroristen: misdrijven tegen de menselijkheid, gepleegd om af te rekenen met andersdenkenden en om "de kolonialen" zo snel mogelijk weg te krijgen. Opvallend is dat deze massamoorden het meest in het hindoestaanse oost-Java plaatsvonden. Ook op de andere eilanden vonden massaslachtingen plaats maar die kregen nauwelijks aandacht in de pers.

Als we de omvang van de slachtpartijen zouden toetsen aan hedendaagse normen, dan valt het niet binnen de VN definitie van "genocide" maar komt daar niet ver van.

In elk geval werden op grote schaal misdaden tegen de menselijkheid begaan. Die zijn nooit onderzocht en zeker niet door de Indonesische overheid na de soevereiniteitsoverdracht. In tegendeel: de doden en martelpraktijken en afslachtingen worden zoveel mogelijk in een veelvuldige en welbewuste geschiedvervalsing in de schoenen van onze militairen geschoven. Hiervoor ligt de taak en verantwoordelijk bij de onderzoekers van het Meerjaren Onderzoek: "het Indonesische optreden ook onderzoeken" was dan ook op uitdrukkelijke wens van de VVD opgenomen in de formulering van de opdracht. Het is van belang hen daar aan te houden.

Onze logistiek steunde ook de bevolking

Onze troepen kwamen - en dat klonk ook door in hun werving, opleiding en vorming - "voor het herstel van orde vrede" naar de archipel. Niet om strijd te voeren tegen een Javaans leger (dat zij zelf TRI en later TNI noemden): een door de Japanners opgeleide en goed bewapende tegenstander. Waar het kon probeerden ze de nood van de inheemse bevolking om ons heen te lenigen. Dat is te lezen in de gedenkboeken van vele brigades die in Nederlands-Indië zijn ontplooid.

Het landmacht regiment Bevoorraders- en Transporttroepen heeft onderzoek gedaan naar de militaire logistiek zoals die is gerealiseerd in Nederlands Indië. Bevoorrading en transport werd uitgevoerd door 30 samengestelde eenheden, onder de noemer van Aan- en

Afvoertroepen, die overal in de archipel werden ingezet. Deze eenheden bestonden uit transport-, bevoorradings- en geneeskundige elementen en hadden een keuken- en voertuigwerkplaats in de organisatie. Deze zelfstandige compagnieën werden naar behoefte daar in de archipel ingezet waar hun logistieke steun nodig was: ze wisselden dus regelmatig van regio van inzet.

De documenten en verslagen in het regimentsarchief, doorspekt met maleise woorden, geven het algemene beeld, dat onze mannen "in de Oost" altijd hun best deden de arme bevolking te helpen. Op Madoera heerste hongersnood, die pas werd aangepakt na de verovering van het eiland in 1947. De nood werd gelenigd door Nederlandse hulp na bestuursovername van het eiland. Onze chauffeurs namen inheemsen mee in lege vrachtauto's naar de markt of daarvan terug: openbaar vervoer was er niet. De hupva's (hulp verbandplaats afdelingen, in wezen verbandplaatspelotons) ingedeeld bij deze AAT compagnieën openden mini kliniekjes, toegankelijk voor de lokale bewoners. Lokale werkkrachten werden gehuurd, betaald en verzorgd.

Nederlandse genie had Bailey bruggen gebouwd waar ze door de oorlog waren verwoest. Door hun inzet kon de bevolking weer onderling contact maken, naar werk zoeken, markten bezoeken. Stelselmatig werden die echter door de terroristen verwoest, ten koste van het welzijn van eigen volk. Alles om de "belanda's" tegen te werken. De AAT colonnes hadden veel te maken met trek bommen: Japanse vliegtuigbommen met een trekontsteker aan een lange draad, die in de weg tot ontploffing werden gebracht als een AAT konvooi langsreed. Regelmatig werden de voertuigen beschoten door snipers in bomen of in omringende heuvels, handgranaten in de laadbak gegooid en alles kostte veel doden en gewonden aan onze kant. De gedenkboeken van de brigades die wij daarvoor onderzochten en de verslagen en dagboeken van onze AAT-ers staan ook vol van de gruwelijke moorden tijdens de bersiap gepleegd door de pemoeda's. Chinese families werden afgeslacht, hun winkels overgenomen door veelal Javanen. Er waren dorpen die smeekten om Nederlandse bescherming tegen de republikeinse terreur. Dat werd hen door de revolutionaire leiding bijzonder kwalijk genomen met represailles als gevolg. Alle doden werden vervolgens door de Javaanse propaganda op Nederlands conto geschreven.

Onze regimenten stonden niet tegenover "dorpelingen bewapend met bamboe speren"

De Javaanse propaganda dienst en overheid hebben zich keihard ingezet om een beeld te creëren van in opstand gekomen jongeren die meedogenloos door Nederlandse troepen werden neergeknald. Standbeelden van pemoeda's met die bamboe roenting (bamboe speren met een in het vuur geharde geslepen punt) in de hand staan overal op de eilanden, met name op Celebes en Java.

De gedenkboeken van de infanterie regimenten, de militaire magazines van toen en bewaarde onderdeelkrantjes uit die tijd, spreken een andere taal. Aanslagen door Javanen waren goed voorbereid en vaak er op gericht om tegenvuur van de infanteristen uit te lokken. Grotere aanslagen en terreur aanvallen werden uitgevoerd door goed georganiseerde, militair gevormde en welbewapende eenheden met professionele leiding. Gevangen genomen Hollandse militairen werden gruwelijk gemarteld voor gevechtseinlichtingen en daarna vaak op de meest pijnlijke manier omgebracht en de lichamen gemutileerd en vernederd zonder het respect te krijgen dat men voor vijandelijke militairen zou moeten opbrengen.

Onze troepen werden bij hun doorgang door dorpen en steden ook vaak geconfronteerd met de aanblik van vermoorde dorpelingen en chinezen. Alles deed de revolutionaire leiding om acties van Nederlandse zijde uit te lokken en de bevolking desnoods met geweld aan hun zijde te krijgen. Dorpelingen moesten toegeven en meedoen of anders wachtte hen bestraffing of erger.

De huidige landmacht regimenten zouden er goed aan doen de geschiedenis van hun (stam) regimenten "in de Oost" na te zoeken op deze ervaringen als tegenwicht tegen de storm die nu in de media opsteekt. Vooral het Korps Mariniers, het Regiment van Heutsz en het Korps Commandotroepen hebben veel belang bij een goed onderzoek van hun geschiedenis in De Oost. Daarvoor bestaat naslag materiaal in overvloed.

Java streeft naar volledige heerschappij over de gehele archipel

De naoorlogse onderhandelingen tussen de Nederlandse overheid en de vertegenwoordigers van de jonge republiek waren overeenkomstig het regeringsbeleid gericht op het komen tot "De Verenigde Staten van Indonesië". Er was geen "dekolonisatie strijd" nodig, want het oogmerk van de Nederlandse overheid was een geleidelijke overdracht naar zelfstandigheid waarbij de eilanden een zekere zelfstandigheid, zelfbeschikking zouden behouden binnen de overkoepelende federatie. Bij die overdracht had de NICA een behulpzame rol kunnen vervullen.

De Indonesische onderhandelaars hielden de schijn op van overeenkomst op dat punt (Linggadjati), gewoon om tijd te winnen voor het zekerstellen van de eigen doelstelling: een eenheidsstaat onder Java. De strijd om die hegemonie werd door Indonesië en heden ook door hun medestanders gepresenteerd als "dekolonisatie strijd" terwijl het juist een kolonisatie oorlog was van Javaanse revolutionairen om allereerst op Java, maar ook op de andere eilanden, de Javaanse heerschappij te vestigen, waarmee de Nederlandse inspanningen voor orde en rust in de archipel teniet werden gedaan.

Bij het overleg met de Hollandse vertegenwoordigers, deden Soekarno c.s. er alles aan om deelname door vertegenwoordiging van de andere eilanden te saboteren: dan is een ronde tafel conferentie moeilijk. Uiteindelijk hebben onze onderhandelaars moeten accepteren, dat Soekarno c.s. daadwerkelijk de macht in handen hadden en zij als onze enige gesprekspartner overbleven voor het verdere overleg.

Nu was het een onzekere tijd maar na de jarenlange Japanse steun konden Soekarno c.s. dank zij de tijdens de oorlog opgezette organisaties, in elk geval op Java snel politiek en militair overwicht behalen. Er waren, zoals hier boven aangegeven, nog steeds heel wat Japanse militairen die zich niet hadden overgegeven omdat er geen geallieerden waren maar ook om de krijgseer niet te verliezen. Zij bleven de militairen van de jonge republiek op elke denkbare manier helpen. Een aantal beroeps KNIL militairen koos voor de overstap naar de TNI. De regering van de jonge republiek heeft nauwelijks iets ondernomen om de moordpartijen te stoppen, voor zover ze die al niet zelf hadden georganiseerd of toegelaten of gestimuleerd. Alles werd er aan gedaan om te komen tot een eenheidsstaat onder Javaans bewind geleid door Soekarno c.s.

Zeven December Divisie - EM (Expeditionaire Macht)

De naam van onze eerste divisie was en is een blijvende herinnering aan de essentie van de toespraak van HM Koningin Wilhelmina in 1944, waarin zij, sprekend voor onze regering in ballingschap in Londen, het naoorlogs beleid formuleerde, dat gericht werd op een federatieve staat, waarin alle delen (lees eilanden) met een zekere autonomie zouden samenwerken in een gezamenlijk federaal bestuur voor de gemeenschappelijke verantwoordelijkheden en belangen. Zoals vroegere KNIL expedities werden uitgestuurd voor het herstel van orde en rust, zo was ook deze expeditionaire macht bedoeld. Want onze regering stond van meet af een degelijke overdracht van het gezag aan een Indonesische Federatie voor ogen; onze eenheden waren niet voorbereid op strijd tegen een overheersing van de hele archipel door Java dat een alleenheerschappij van meet af voor ogen stond.

Volkenrechtelijk kon Java niet de Republiek Indonesia uitroepen: het werd bevochten!

Java was geen "hoofdeiland" van de kolonie. Ook was, zoals eerder beschreven, Nederlands-Indië geen eenheidsstaat, door een zekere autonomie van de vele lokale vorstenhuizen. Java was dicht bevolkt en de zetel van het koloniale bestuur maar had in de vooroorlogse staatsrechtelijke organisatie geen status boven de andere eilanden. Soekarno cs. konden dus feitelijk niet meer dan de soevereiniteit van Java uitroepen. Maar de ambitie, gegroeid tijdens de Japanse bezetting ging veel verder: de kolonie overnemen van Nederland en die zelf koloniseren.

De andere eilanden van de archipel hadden net zoveel recht op autonomie als Java, maar Java die alle soevereiniteit opeiste, ontzegde een gelijkwaardige soevereiniteit aan de andere eilanden, die dat evenzeer toekwam.

Bovendien: de eilanden verschilden zoveel van volksaard, cultuur en taal van Java, dat een samengaan in een eenheidsrepubliek onder gezag van Java niet voor de hand lag en daar meteen al de gerechtvaardigde vrees deed opkomen, dat Java de eigen belangen zou laten prevaleren boven het algemeen belang.

Meteen na het uitroepen van de Republiek op 17 augustus 1945 ontstond niet, zoals heden ten dage nog al eens wordt gesuggereerd, op alle eilanden van Nederlands-Indië een spontane volksofstand. Daar was op de eilanden buiten Java geen enkele reden voor: al in de voorbereidingen voor de eerste Rondetafelconferentie was hun vertegenwoordigers al snel duidelijk, dat na de vooroorlogse onderschikking als deel van een Nederlandse kolonie, zij nu uitzicht hadden op een maximale autonomie met een klein gezamenlijk federaal bestuur, uitsluitend voor de algemene behoeften en verantwoordelijkheden.

De revolutionaire leiders op Java hadden al tijdens de oorlog duidelijk ingezien, dat de opiumhandel geen toekomst voor het in bewoners aantal snel groeiende eiland zou zijn. Voor hun voortbestaan hadden ze de opbrengsten van alle eilanden nodig. Dat zou nooit lukken als deel van een federatie van deelnemende eilanden.

Daarbij kwam, dat het onze onderhandelaars al snel duidelijk werd, dat er juist eilanden waren, zoals Celebes en de Molukken, maar ook Madoera die liefst een duidelijke band met Nederland zouden willen houden en zeker niet in een ondergeschikte positie van Java in door Djakarta bestuurde eenheidsstaat wilden komen. Maar daar wilde men in Java niet van weten. De totstandkoming van een eenheidsstaat onder Javaanse leiding moest zou - en indien nodig - te vuur en te zwaard worden bereikt. Java verlaagde zich moreel tot de rol van onderdrukker en uitbuijer.

Harde Javaanse wraakacties tegen Celebes!

De duidelijk op alle eilanden vergelijkbare methode van optreden wijst op een centrale organisatie, bewapening en vorming, van Java uit georkestreerd. Buiten Java waren het dus vooral Javanen, die na hun infiltratie op de eilanden de belichaming vormden van de overal gevoelde bersiap. Geen wonder, dat Westerling met zijn ervaren KNIL-lers in de organisatie, deze infiltranten op uiterlijk, spraak en kleding, duidelijk verschillend van dat van de mensen van Celebes, konden identificeren en elimineren. Dat verklaart ook het snelle succes van zijn kleine, licht gewapende groep van nauwelijks honderd man. Ook dorpselingen waarvan de dorpsoudste was vermoord door de infiltranten waren graag bereid deze Javanen aan te wijzen.

Verstandige pemoeda's vertrokken snel met bootjes terug naar Java om zich het vege lijf te redden: dat verklaart het snelle en blijvende "rust en orde herstellend" optreden van Westerling. Markten gingen weer open, winkels, ziekenhuizen konden weer draaien en men kon veilig over het eiland reizen. Mijn familie en andere overlevenden van de jappenkampen daar, woonden toen in Makassar en weten dat uit eigen ervaring.

De mislukking van het verzet op Celebes en vooral de snelle pacificatie door Westerling was een dodelijke vernedering voor een Oosterling, zeker Soekarno c.s. Een Oosterling vergeet niet, vergeeft niet. Meteen na het vertrek van de Hollanders werd de onderwerping van Celebes met harde hand aangepakt. Dat bedenkend is duidelijk, dat de "40.000 doden van Westerling" op het monument in Celebes (Paré-Paré) eigenlijk de slachtoffers van de Javaanse kolonisatie oorlog waren. Australische bronnen geven aan, dat pas in 1965 de regering in Djakarta de volledige controle over Celebes had bevochten. Een van de vele voorbeelden van geschiedvervalsing door de Indonesische overheid.

Op Madoera, het eiland oost van Java, tegenover Soerabaja was in 1947 opgericht het Veiligheidsbataljon "Tjakra Madoera" waar een luitenant-kolonel KNIL (mijn vader) commandant van was. Het hoofdkwartier was in de tangsi (kazerne) in Bangkalan. Het was een militie bataljon van Madoerese vrijwilligers. De vooroorlogse KNIL militairen, weinig inzetgereed, werden vooral belast met garnizoenstaken, terwijl het bataljon overal op het eiland orde en rust handhaafde, want regelmatig staken terroristische groeperingen de kop op en pleegden gewelddaden. Ook wij als gezin met moeder en drie zoons, werden enkele malen bijna het slachtoffer van aanslagen. De daders bleken ook meestal Javanen te zijn, die elk streven naar Madoerese zelfstandigheid de kop moesten indrukken. Javanen streden dus ook hier tegen "eigen volk". Men zag dode chinezen drijven in de kali: vermoord om hun bezittingen en hun anders-zijn dan de Javanen.

Alle eilanden onder Javaans bestuur, militaire controle en Javaanse heerschappij

Zo gaf de bersiap eenheid in opvatting en doelstellingen waar een groot aantal van organisaties van jongeren, zoals de pemoeda's uitvoering aan gaven. Met deze jongeren koloniseerde Soekarno c.s. de eilanden van het voormalig Nederlands-Indië in een eerste fase. Hun taak later werd steeds meer door de TNI (Tentara Nasional Indonesia) overgenomen. En dat proces is ook na de soevereiniteits overdracht voortgezet.

Nederland kon niet meer "over hun schouder meekijken" en de USA die het dekolonisatieproces krachtig steunde en zelfs een kruiser beschikbaar stelde voor overdracht onderhandelingen, hield zich verder afzijdig: het was nu een Indonesische zaak. Ook toen Soekarno jaren later de heerschappij over Nederlands Nieuw-Guinea opeiste, stond Amerika welwillend aan de Indonesische kant. Opstanden daar, tegen het Javaanse regime, zijn bloedig onderdrukt. Hun ondergrondse strijd is nog steeds gaande omdat de papoea vrijheidsstrijders kunnen uitwijken, de grens over naar Papua Nieuw Guinea.

Daar over heeft de Vlaamse presentator van reis- en onderzoeksprogramma's, Rudy Vrancks een reportage gemaakt die nooit op de Nederlandse televisie is vertoond, dat terwijl het onderwerp voor velen interessant en herkenbaar zou zijn.

Ook nu worden de eilanden van de archipel met krachtige hand onder de duim gehouden. Dat is overal op die eilanden duidelijk zichtbaar, constateerden ikzelf, familieleden en kennissen bij vele reizen door de archipel, zoekend naar de resten van de jappenkampen die wij overleefden, de plaatsen en huizen waar wij woonden..

Op belangrijke locaties, vooral op de Molukse eilanden en in Zuid-West Celebes zijn bases ingericht, legerplaatsen, kazernes, oefen- en schiet terreinen met bemand met vooral Javaanse militairen. Niet alleen weten reizigers door de archipel dat de bezettingsmacht wordt gevormd door Javaanse militairen, geleid door Javaanse officieren, ook de bestuurders van hoog tot laag zijn vrijwel zonder uitzondering Javanen. Ook op Madoera.

Bij de zelfverrijking door Javaanse bestuurders gaf president Soekarno het voorbeeld: miljoenen bracht hij bij elkaar. President Soeharto verbeterde hem door ook, maar nu miljarden, privé naar zich toe te trekken. Na zijn dood bleek dat ongeveer de omvang van de

Indonesische staatsschuld te zijn. Zelfs een Nederlandse accountant werd ingehuurd om de buitenlandse rekeningen op te sporen maar slechts een gedeelte kon worden getraceerd en vloeyde terug in de schatkist. De andere niet opgevraagde banksaldo's zijn in het buitenland gebleven. Men moet daarbij zich realiseren, dat die gelden zeker niet alleen door Java waren opgebracht.

Indonesische overheden dringen Javaanse cultuur en geloof op

Het was de opeenvolgende regeringen van de Republiek Indonesia duidelijk, dat de eeuwenlang gegroeide diversiteit tussen de eilanden een bron van onrust en onzekerheid voor Java zou blijven. Dat kon de eenheidsstaat in gevaar brengen. Er was een oplossing en die kreeg de naam: "transmigrasie" en werd vooral door president Soeharto krachtig ter hand genomen. Nog steeds wordt die politiek voortgezet.

Vele Javanen werden met overheidssubsidies gestimuleerd het overbevolkte Java te verlaten en zich te vestigen op de andere eilanden. Boeren kregen grond, vissers kregen boten, huizen werden voor hen gebouwd. Ze namen gesteund door de Indonesische overheid hun eigen cultuur en moslimgeloof mee.

De komst van onwelkome Javaanse boeren en vissers leidde vooral op Zuid-Celebes en Ambon tot een gewelddadige strijd tussen de bewoners en deze transmigranten met vele doden tot gevolg. De overheid stond in die conflicten altijd aan de kant van de transmigranten. Ook in west Bali komen continu meer Javanen zich vestigen. Het is evident voor iedereen die de archipel over een aantal jaren heeft bezocht, dat door deze "omvolking" wordt getracht de bevolkingssamenstelling voorgoed te wijzigen tot een Javaanse meerderheid: het "Javaniseren".

Met deze Javanen kwam de moslemisering, financieel gesteund door Saoedi-Arabië, naar de Christelijke en Hindoestaanse eilanden. Dat kreeg en krijgt nog steeds een extra accent door de strengere stroming van het mohammedaans geloof, dat zich op Java zich een vaste positie heeft verworven. Waar tot na de oorlog de Javaanse mohammedaanse vrouwen nog in sarong en kebaja (wikkelrok en kleurige blouse) rondliepen, zijn zij nu gekleed in zwarte kleding met sluiers - ongeschikt voor het vochtig-warme tropische klimaat - overgenomen van de Midden-Oosten landen met een droog woestijnklimaat. Zelfs de kleine meisjes moeten gesluierd rondlopen. Die kleding en de moskeeën bepalen in de eilanden steeds meer het straatbeeld. Geloof en cultuur worden zo geleidelijk aan alle eilanden van de Republiek opgedrongen.

Ook spant de Indonesische overheid zich in om de periode onder Nederlandse heerschappij uit de geschiedenisboekjes en uit het geheugen van het volk te wissen.

Geschiedenislessen beginnen vaak met het uitroepen van de soevereiniteit. Sporen van Nederlandse aanwezigheid, zoals begraafplaatsen, opschriften, namen werden en worden gewist.

Anti-kolonialisme heeft hier een taak liggen

Indonesië is naar het gevoel van de jong volwassen generatie op de eilanden een kolonie, geleid en uitgebuit door corrupte, zwendelende en afpersende Javaanse bestuurders.

Buitenlandse investeerders op de eilanden moeten voor hun vergunningen fors betalen en aan de bestuurders hoge belastingen afdragen.

"Hadden we de Hollanders maar terug", hoorde ik tijdens mijn reizen wel de verzuchting: "die hingen tenminste de corrupte bestuurders op". Als "een van hen" beschouwd, kreeg ik hun vertrouwen en hoorde veel klachten.

Wat de mensen die rond de archipel reisden, mij ook vertelden, was de steeds sterkere door de lokale bevolking geuite opvatting, dat de eilanden gekoloniseerd werden en worden door

Java. Alsof Nederlands-Indië heeft plaatsgemaakt voor Javaans-Indië. Terugblikkend kunnen we nu met zekerheid vaststellen:

ONZE JONGENS KWAMEN NAAR INDIE VOOR HERSTEL VAN ORDE EN RUST OM EEN ORDELIJKE OVERDRACHT VAN INDIE AAN EEN FEDERATIEVE STAAT MOGELIJK TE MAKEN MAAR MOESTEN STRIJDEN TEGEN JAVAANS NEO KOLONIALISME.

Het optreden van de opeenvolgende Indonesische regeringen vertoont alle kenmerken van de koloniserende staten van de negentiende eeuw: met troepenmacht gesteund bestuur wordt de economie van de kolonie gecontroleerd en de vruchten daarvan komen ten goede van het koloniserende land. De taal, het geloof en cultuur van de koloniserende staat wordt opgedrongen aan de kolonie om te waarborgen, dat de kolonie nog lang ten bate zal strekken voor de kolonisator.

Het is aan het Meerjaren Onderzoek aan dit aspect van neo-kolonialisme aandacht te besteden, waar het gaat om het "Indonesisch handelen". Aan Djakarta is het om rekenschap af te leggen over hun wrede kolonisatie praktijken. "Java staat aan de verkeerde zijde van de geschiedenis" kunnen we nu al constateren. De Nederlandse rol mag niet worden besmeurd door een eenzijdige en vooringenomen onderzoeksrapport.

Schuldigen moeten betalen

Inmiddels is in Nederland de tendens gegroeid naar het zoeken naar de schuldigen van "excessief geweld" door Nederlandse militairen. En het toegepaste "structureel geweld" door onze legerleiding, toen in het naoorlogse Nederlands-Indië.

In Indonesië is dat schuldbesef dat bij onze overheid groeiende is en zeker door het Meerjaren Onderzoek zal worden aangewakkerd, opgevat als een mogelijkheid om claims in te dienen. Zo werd ik in Linggadjati op West-Java benaderd door een oud vrouwtje die nog een vooroorlogse "surat" bezat en nu geld wilde zien. Met taalhelp van de gids heb ik haar uit de droom geholpen.

Op Celebes, omgeving Paré-Paré, een garnizoensplaats aan de westkust, bekeek ik met de gids het grote bronzen basreliëf van wel vijftien meter breed en drie meter hoog, voorstellend Westerling in het midden, de troepen om zich heen aanmoedigend om onschuldige inheemsen om te brengen. Het monument herdenkt die 40.000 door hem vermoorde mensen.

Ik had de gids al laten weten, dat ik als kind daar de bersiap heb meegemaakt. Zou ik ook kunnen claimen? Dat is goed te doen, kon de gids meteen uitleggen. Je hoeft maar een dorpsheer een bedrag te betalen en dan schrijft hij een familie bewijs uit, dat aantoont dat je kind/kleinkind bent van een van de vermoorden. Als je dan met succes bij de Nederlandse overheid geld kan claimen gaat een percentage naar dat dorpsheer. We kunnen er dus rekenen, dat de Indonesische overheid de mythe van "40.000 slachtoffers" goed zal bewaken, zodat wij Hollanders de schuld aan al die doden erkennen en miljoenen gaan betalen voor de slachtoffers van de Javaanse kolonisatie van Celebes en elders.

Ieder die iets weet van de voor de oorlog gevoerde bevolkingsadministratie die ik hierboven al heb beschreven, realiseert, dat we niet weten welke individuen van de groep van inheemsen er voor de oorlog waren, wie in de oorlog zijn geboren of overleden of wie daarna omkwamen in het bersiap geweld.

Van de wel geregistreerde groepen van Nederlanders, Europeanen en "vreemde oosterlingen" is bijna overal de administratie in het oorlogsgeweld verdwenen. Wel weten we nauwkeurig wie tijdens en na de oorlog het leven hebben verloren.

Ook Indonesische schuldigen zullen moeten betalen

Onderzoek naar het "Indonesische" (of historisch correcter Javaanse) handelen in de periode 1946-1950 moet ook de weg openen naar claims in te dienen door nabestaanden van door de nationalisteng omgebrachte familieleden voor vergoeding, compensatie. Van de vermoorde Nederlanders is wel een goede registratie voorhanden, die als basis kan dienen voor claims. En dan heb ik het nog niet over compensatie voor alle roerende en onroerende goederen die de uit de archipel weggejaagde Hollanders daar hebben moeten achterlaten.

Er is nog een lange weg te gaan naar werkelijke gerechtigheid.

Bij mijn onderzoek benutte vakliteratuur:

Het belangrijkste boekwerk is de studie van mr. Bauke Geersing, een KMA officier die zijn militaire loopbaan omzette in een succesvolle maatschappelijke carrière:

"Kapitein Raymond Westerling en de Zuid-Celebes Affaire: Mythe en werkelijkheid, Uitg. Aspekt, 2019. ISBN: 978-94-6338-765-1, NUR 680.

Fundamentele juridische kennis van de legaliteit van het Nederlandse optreden, waarbij de geldende militaire voorschriften werden gevolgd, is vastgelegd in deze studie. Kennis daarvan is onontbeerlijk voor Regimentscommando's van de Landmacht, het Korps Mariniers en de bevelsniveaus daar boven.

De Japanse strategie is met gebruik van Japanse bronnen uiteengezet in de studie: "The Invasion of the Dutch East Indies" *compiled by the War History Office of the National Defense College of Japan*. Leiden University Press.

Het optreden van onze marine is uitstekend beschreven in het boekwerk "Operaties in de Oost: de Koninklijke Marine in de indische archipel (1945-1951)" *een bijdrage aan de Nederlandse Marinegeschiedenis*, van J.C. de Regt en R.E. van Holst Pellekaan. Uitg. Amsterdam . 368 pag. 2005 ISBN 978 90 670 75664.

De organisatie van de jonge Republiek Indonesia wordt uit de doeken gedaan door bgen art bd. dr. B.Bouman in zijn proefschrift: "Ieder voor zich en de republiek voor ons allen" *de logistiek achter de Indonesische Revolutie 1945-1950*: een NIMH publicatie uitgegeven bij Boom, Amsterdam.

Organisatie, werkwijze en inzet van de verzorgende diensten van KNIL en KL in Nederlands-Indië 1946-1950 is beschreven in het boek: "Logistiek onder de Tropenzone" van B.C. Cats en H.N.J. van den Berg, uitg; De Bataafsche Leeuw. Henk van den Berg schreef ook over zijn optreden als pelotonscommandant in zijn in eigen beheer uitgegeven: "Wel en Wee van 42 AAT".